

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theses Theologicae De Opinione Probabili

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1683?]

Conclusio Tertia. Proponitur status controversiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40441

Paragrapho 46. "mandata Dei & Ecclesie tot limitationibus & pernitiolis interpretationibus
 ,, convellunt, ut vix detur præcepto locus. Vivunt itaque homines non sicut oportet, sed
 ,, sicut volunt: quia tot jam sunt de humanis actibus opiniones, ut ferè liceat quidquid lubet".
 Extat apud P. Joan. Oliva Societatis Jesu Præpositum Generalem Concionum tom. 3. Conc.
 29. part. 2. quorundam Ecclesiasticorum, ut apparet Romanorum, simile testimonium de
 ,, sententiis probabilibus: "Vix inquit, in ullam Ecclesiasticam domum ingredior, quin con-
 ,, tinuò audiam, quid tibi videtur de peste tam lætifera & universali? Et cum interrogo, quæ
 ,, sit contagio tam abominanda, mihi respondetur adductis superciliis, sermonem esse de
 ,, summâ illâ confusione inductâ inter Catholicos de tam multis opinionibus, quas appellant
 ,, probabiles, quæ hoc tempore innoxia faciunt Zachæi fœnora, ambitionem Simonis, iram
 ,, Esau, murmura Discipulorum, rapinas Antiochi, Scribarum latrocinia, & si exci-
 ,, piamus Herodis libidinem, & Amnonis lasciviam, quibus tam apertè suffragari non au-
 ,, dent, quidquid audet ratio status, & quidquid tentat cujusque utilitas, id totum abrogan-
 ,, tes quod Deus scripsit in Moysis tabulis & quod Ecclesia præcepit fidelibus., Quod duo-
 ,, bus hiscè testimoniis generatim pronuntiatur de sententiis probabilibus, nimirum per eas
 ,, jam ferè licitum esse quidquid lubet, facilè esset singulatim & per inductionem, ut aiunt, ostendere,
 ,, allegando ejusmodi sententias adversùs quodlibet Dei & Ecclesie præceptum: verum quia id
 ,, non patitur Thesis brevitas, lectorem remittimus ad Catalogos sententiarum probabilium,
 ,, quos exhibent Synnichius, Fagnanus, Gonet, Vincentius Contensonius, &c. quibus ad-
 ,, jungi possunt centum & decem, partim ab Alexandro VII. partim ab Innocentio XI. con-
 ,, demnata. Si adhuc plures quis desideret, pervolvat aliquot ex Casuistis illis seu Summistis,
 ,, qui de Papyro, ut aiunt, in chartam scripserunt, illos intelligo, qui in volumen college-
 ,, runt sententias variorum Theologorum, quos cum doctos astiment ac probos, horum opiniones
 ,, in praxi securas reputant, & idèò integros earum exercitus adversùs Dei & Ecclesie Leges,
 ,, magnâ ut putant, boni publici utilitate congregarunt. Justo, an injusto bello istæ sententiæ
 ,, probabiles, adversùs divinas & humanas leges militent, in sequentibus Conclusionibus exa-
 ,, minabimus. Hic interim observatu dignum, si vera sit doctrina de usu probabilium sub ini-
 ,, tium hujus conclusionis expressa, patronos probabilitatis jam tum bello isto, quo mandata Dei,
 ,, quæ teste David, desiderabilia sunt super mel & favum, velut odiosa impugnant, restringunt & è
 ,, medio tollunt, id consecutos esse, ut potestatem obtinuerint super omnes legislatores, adeo-
 ,, que super omnes Principes & Reges, super omnes Episcopos & Ecclesiam, & denique super
 ,, Deum ipsum; ita quidem, ut illos omnes nemine excepto probabilitatum patroni obligent,
 ,, ne legislatorum istorum ullus coram Deo, sive in conscientia reum pronuntiet ac veluti talem
 ,, puniat, quem author aliquis doctus & probus, ut vocant, ab illorum legibus eximit vel absol-
 ,, vit. Præterea sequitur quod quicumque Theologiam profitentur, cum illorum quilibet viris
 ,, probis ac doctis sese annumeret, tantam vi illius doctrinæ autoritatem acceperint, ut illorum
 ,, quivis unus sufficiat adversùs millenos doctissimos & probatissimos viros, dum hi aliquid illi-
 ,, citum dicunt, quod ille unus dicit licitum: sicuti unus ille sufficit ad probabilitatem opinionis,
 ,, ita milleni doctissimi ac probissimi non sufficiunt ad improbabilitatem ejus; unus proindè isto-
 ,, rum qui doctus & probus vocatur suâ autoritate poterit facere licitum quod milleni doctissimi ac
 ,, probissimi, quidquid conentur, non sic ostendent illicitum, quin in praxi maneat licitum &
 ,, securum. Hinc factum ut probabilitatum patroni in omni materiâ practicâ, studuerint pro-
 ,, ducere ac multiplicare novas sententias probabiles, idque sine ullo timore: siquidem sive
 ,, veræ illæ forent, sive falsæ, futuræ erant æquè securæ ac tutæ.

CONCLUSIO TERTIA.

Proponitur status controversiæ.

Secundum doctrinam recentiorum Theologorum de usu probabilium superiori conclusione
 expressam, non requiritur ut quis pro regula morum sibi statuat veritatem, sed sufficit si
 probabilitatem. Dico secundum illos sufficere si pro regulâ morum sibi statuat probabilita-
 tem.

tem, quia non solum dicunt probabilitatem aliquando excusare, prout dicunt de errore, sed quod probabilitas agnita ut probabilitas reddat nos securos, quod nemo dicit de errore, si error noscatur. Ex quo evidens est quod etiamsi errorem excusantem non statuunt regulam morum, statuunt tamen probabilitatem regulam morum. Adversus hanc in hisce Thesisibus ostendemus, quod regula morum statuenda sit *veritas*, *æterna* scilicet & *incommutabilis*, sive *æterna sapientia*, *æterna iustitia*, vel, quod in re idem est, *æterna lex*. Nec refert, quod etiam legibus humanis mores conformari debeant: quia solum debent illis esse conformes, idcirco quia *Lex æterna*, sive *æterna sapientia*, per quam *Reges regnant & legum conditores iusta decernunt*, præcipit superioribus legitime imperantibus obedire. Ostendemus, inquam, quod oporteat pro Regula morum sibi statuere *veritatem*, nec sufficiat se conformare *probabilitati*: sed prius ostendendum quod duo illa *probabilitas*, & *veritas* multum inter se discrepent; multa enim sunt probabilia, quæ non idem sunt *vera*. Nequidem *vera* sunt omnia quæ sunt magis probabilia quàm eorum contradictoria: quæ autem sunt æquè probabilia ac contradictoria pro falsitate æquè ac pro veritate habent verosimilitudinem; ut proinde rotundo, sicut aiunt numero computando, eorum quæ sunt æquè probabilia, medietas sit *vera*, medietas *falsa*: sed inter illa quæ dicuntur minùs probabilia, plusquam medietas *falsa* est. Ex quibus evidens est quod in multis propositionibus sit *probabilitas sine veritate*, imo plusquam medietas cum *probabilitate* habet reverà *falsitatem*; si quidem inter propositiones quæ hodiè vocantur probabiles pars major constatur ex illis quæ sunt minùs probabiles. Nam persuasio ista quod securum sit quidquid probabiliter licet, fecit ut authores recentiores parum admodum essent solliciti, non solum pro reperienda veritate (cum æquè tutos secundum illos faciat *probabilitas*) sed etiam ut non essent solliciti, ut inter sententias probabiles deligerent eas, quæ sunt magis probabiles; quandoquidem non minus tutas censerent illas quæ sunt æquè probabiles, imò quæ sunt minùs probabiles. Qui proinde pro regula sibi statuunt hodiernam *probabilitatem*, plus altero latiore sibi præfigunt regulam, quam alii, qui *veritatem*. Hinc necessum, ut qui hæc vitâ durante inceserunt per viam *probabilitatis*, non sapius imò minus sæpè tenuerint viam *veritatis*, quàm si ex forte *veritatem* inter & *falsitatem* vitam suam transigissent. Ut ut sit, manifestum hinc est, ut qui mores suos secundum *probabilitatem* dirigit, agnoscat se vitam tenere, quâ non ex proposito ad *veritatem*, sed ad quidpiam quod ad *veritatem* & *falsitatem* indifferens sit, tendatur.

CONCLUSIO QUARTA.

Ex Scriptura S. ostenditur quod Regula morum statuenda sit Lex æterna, æterna Sapientia, Veritas, Iustitia æterna, non autem Probabilitas.

Quomodo pro morum regula *Lex æterna* statuenda sit, probant omnes Scripturæ S. libri, tam Historici, quàm Sapientiales & Prophetici Veteris testamenti, tam Evangelia, quàm Epistolæ, & alia Novi Testamenti: siquidem in omnibus discimus vitam secundum Dei legem esse instituendam, ut Deo placita sit; & ex adverso mores nostros à Domino Deo improbari, ac supplicio dignos esse, si vita nostra secus instituatur. Et hic quidem totius Scripturæ scopus est, nisi quod quidam libri de ista morum regula subiunde non sub conceptu *legis* sed sub idea *veritatis* aut *iustitiæ*, vel etiam sub consideratione *sapientiæ* loquantur: quod postremum maximè sit in libro qui dicitur *Sapientia*. Et sane si sufficeret pro regula morum sibi statuere *probabilitatem*, id est, regulam tanto latiore quàm sit *veritas*; cur inter tot Scripturæ S. libros non treperitur saltem unus, qui ejusmodi regulam proponat? Cur non laudantur homines, quod eam fuerint secuti? Cur per *sapientiam* potius, quam per *probabilitatem* dicuntur sanati, quicumque placuerunt Domino à principio? Cur non potius per *probabilitatem* quàm per *veritatem* dicimur liberandi? cur non perinde probabiles saltem innuuntur esse rectæ, sicuti dicuntur *iustitiæ Domini rectæ*. Cur potius jubemur scrutari legem Dei, quàm hominum *probabilitatem*? Et denique quare Scriptura S. potius docet à Deo petere *legis, veritatis, iustitiæ & æternæ sapientiæ* notitiam, quàm circa res agendas *probabilitatis* cognitionem, si sufficiat pro regula morum sibi præfigere *probabilitatem*? Da mihi